

Beleidsplan 2018-2021 stichting Toeristische Ontsluiting Erfgoed Nederland (stichting TOEN)

Na de initiële successen (2013) met de route-app Naar Toen (o.a. Koninklijk Den Haag, Vorstelijk en Adellijk Leven) in de regio Den Haag heeft onze stichting enige tijd een min of meer slapend bestaan gehad.

In die periode hebben we wel getracht een breed museaal initiatief in Den Haag "Cultuurstad aan Zee" te ontwikkelen met een tiental Haagse musea. Maar helaas lukte het niet om alle deelnemers op één lijn te krijgen voor publieksgerichte uitingen met zowel digitale 'content' als in de openbare ruimte. Om daarmee een brede doelgroep (nationaal en internationaal toeristisch, alsmede de lokale bevolking met hun bezoekers) op nieuwe manieren meer in aanraking te brengen met de rijke Nederlandse cultuurhistorie en het erfgoed dat alom in stad en landschap aanwezig is. Dat laatste is nog steeds de focus voor de activiteiten van de stichting voor nu en komende jaren.

De **doelstelling** van stichting TOEN is en blijft conform artikel 2 van de oprichtingsakte:

- 1) De stichting stelt zich ten doel het cultuur-historisch erfgoed van Nederland met moderne middelen te ontsluiten en toegankelijk te maken, waardoor toeristen, recreanten en andere doelgroepen als kinderen en inwoners/bewoners van een stad of streek met de geschiedenis van Nederland in aanraking komen en worden gestimuleerd het verleden en het landschap nader te ontdekken.
- 2) De stichting tracht haar doel te bereiken door verbindingen tot stand te brengen tussen de toeristische en recreatieve infrastructuur en bestaande (culturele) instellingen als musea en bezoekerscentra, en inhoud en vorm aan te bieden aan die infrastructuur in de vorm van moderne technieken als apps, meer traditionele publicatievormen als boekjes, en het eventueel creëren van of input leveren aan cultuurhistorische ankerpunten, alsmede het samenwerken met instellingen die een gelijk of gelijksoortig doel nastreven het benutten van alle wettige middelen die voor het bereiken van het doel nuttig kunnen zijn.

Recente activiteiten

De afgelopen tijd (2017-2018) zijn onder auspiciën van de stichting de volgende app-routes gereed gekomen op de app Naar Toen:

- Panorama Scheveningen (ism met Panorama Mesdag), app-route door Scheveningen, met subsidie - via stichting Initiatief op Scheveningen (SIOS) - van EU/Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO), Kansen voor West en gemeente Den Haag;
- De tram op Goeree-Overflakkee, met twee app-routes - opdrachtgever gemeente Goeree-Overflakkee/Erfgoedlijn Zuid-Holland;
- Damster Vrijheid, een stadswandeling in het spoor van professor Rudolph Pabus Cleveringa - app-route, in samenwerking met Stadsmuseum Appingedam;
- De watersnoodramp van 1953 op Goeree-Overflakkee, 4 routes, 2 boekjes;
- Ooggetuigen van de Watersnood Battenoord - app-route, film, boekje en markeringen in het landschap van Goeree-Overflakkee, opdrachtgever gemeente Goeree-Overflakkee/Erfgoedlijn Zuid-Holland.

Momenteel wordt voortvarend gewerkt aan de ontwikkeling van een omvangrijk Zuiderzeeproject "Een volk dat leeft bouwt aan zijn toekomst", een initiatief van de provincie Flevoland: projectvoorstel met begroting en voorlopig dekkingsplan voor een viertal themaroutes met als invalshoek het wereldberoemde Zuiderzeeproject van Cornelis Lely, de afsluiting en gedeeltelijke droogmaking van de Zuiderzee. Op diverse plekken waar al veel publiek komt, komen zogenaamde Zuiderzeebanken die het bezoek aan ook andere plekken stimuleren en mensen met het verhaal van dit bijzondere landschap in aanraking brengen. Via de app en landmarks (markeringen in het landschap) zijn de verhalen van de Zuiderzee ter plekke (maar ook via de digitale media) te zien en te horen. Hiervoor wordt een breed palet aan bestuurlijke en cultuurhistorische organisaties aangesproken voor financiering en daadwerkelijke uitvoerende medewerking.

Uitgangspunten van beleid

- 1) Stichting TOEN functioneert als projectorganisatie. Daarbij is het stichtingsbestuur opdrachtgever voor een project of, indien een andere instelling/organisatie opdrachtgever (en financier) is, toezicht uitoefent op de uitvoering van een project.
- 2) Een project kan eventueel worden uitgevoerd volgens een groeimodel, waarbij de concrete resultaten - app-routes, markeringen in het landschap, boekwerken, film - in stappen worden gerealiseerd. Veelal is dit noodzakelijk om de financiering van externe geldgevers op de voet te volgen.
- 3) Voor de realisatie van deze concrete resultaten wordt vooraf samenwerking gezocht met locale/regionale/nationale cultuurhistorische en toeristisch georiënteerde instellingen.
- 4) Met de relevante locale/regionale bestuurlijke organisaties (provincie, gemeentes, waterschappen) wordt voor aanpak en uitvoering afstemming gezocht, zowel op inhoudelijk vlak (cultuur, geografie, erfgoed) als voor vergunningen tav. te realiseren 'landmarks'.
- 5) Het streven is van Naar Toen een sterk merk te maken met onderscheidende kenmerken. Geografische eenheden als Holland, het Deltagebied, het Zuiderzeegebied vormen het uitgangspunt met daarin de regio's, de steden en kleinere gebieden. Het gebied presenteert zich als eenheid door een ringstructuur met ankerpunten. Die ankerpunten vormen op hun beurt uitvalsbasis voor een nieuwe ring of routes/thema's.
- 6) Op techniek voor projectresultaten zijn onze uitgangspunten:
 - het grote publiek maakt alom gebruik van smartphones en tablets;
 - voor de technische realisatie van de app is er een goed aanbod van app-platforms;
 - we blijven zo mogelijk gebruik maken van het wereldwijde app-platform Izi.Travel.
- 7) Op inhoud ('content') zijn onze uitgangspunten:
 - de app en andere aan te koppelen digitale producten bieden prachtige mogelijkheden om tekst met (bewegend) historisch beeld en geluid te combineren en ter plekke toegankelijk te maken en plekken historische dimensie te geven en open te stellen. Het historische begrip 'lieux de memoire', 'plaatsen van herinnering', is daarvoor leidend;
 - wij zorgen voor een onderscheidende content in woord en (bewegend) beeld zowel uit de collecties van musea en andere instellingen als, op basis van eigen onderzoek, uit archieven en bibliotheken en openbare collecties, met links naar relevant verdiepende informatie;
 - wat het ideale verdiepingsniveau precies is, wordt per project ingevuld, alsmede hoe het best kan worden gekoppeld aan een (responsive) website. Naar Toen kiest daarbij voor duidelijke invalshoeken en heldere thema's (dus geen grabbelton).

Concrete invalshoeken voor het lopende beleid tav. projectontwikkeling in de jaren 2018-2021:

1. Naar Toen gaat zich meer richten op het aanbieden van de app in combinatie met markeringen in het landschap. Het project Battenoord is daarvoor een pilot geweest.
2. Voor uniformiteit van markeringen in het landschap ('landmarks') en om landschappelijke 'verrommeling' te vermijden en bestrijden wordt in planning en uitvoering afgestemd met 'eigenaren' van bestaande structuren op het gebied van erfgoed en toerisme.
3. Voor publiciteit over project en resultaten wordt primair aansluiting gezocht ('links') bij de uitingen (m.n. websites) van de relevante locale en regionale organisaties.
4. Waar we tot voor kort een routemodel hebben gevolgd, gaan we nu meer naar een plekkenmodel. De verschillende "plekken van herinnering" (lieux de mémoire) worden dan op de app en in de markeringen in een thematisch verband aangeboden. Daarbij hoeft men niet slechts een (op de app) bepaalde route te volgen, maar wordt men ook verleid om naar andere plekken te gaan.

Kansen voor Naar Toen

Het idee om op deze vernieuwende manier aandacht te vragen voor de Nederlandse geschiedenis en de waarde en schoonheid van het Nederlandse landschap is nog steeds aantrekkelijk. Algemeen leeft het idee om informatie te geven over landschap, zie alle infobordjes. De smartphone biedt ongekende mogelijkheden hiertoe, maar tegelijk zijn er ook digitaal veel andere mogelijkheden je te oriënteren, alleen al via Google en het Nederlandse Catawiki (objecten-verzameling). Naar Toen onderscheidt zich als concept (bieden van verbinding en samenhang) en de combinatie van app met andere vormen van aanbieden van verhalen/informatie. Het gebruik van de app bewijst dat het publiek zeker wordt bereikt. Markeringen in het landschap (landmarks) en andere vormen van presentatie zullen het gebruik zeer stimuleren.

Aan cultuurhistorie en de betekenis en het belang van erfgoed lijkt weer meer waarde te worden gehecht. Bij het vaststellen van gebiedsagenda's wordt dat aspect bijvoorbeeld genoemd en landelijk is er een beleidslijn 'Erfgoed telt' ingezet. Interessant is ook de groeiende betekenis van nationale parken, en de uitbreiding ervan. Met twee ervan heeft Naar Toen al contact (Nieuw land en Hollandse Duinen).

Destijds is Naar Toen opgericht met als doel de app onder te brengen bij een grotere organisatie, of naar intensieve samenwerking met diverse grotere partijen in het cultuur-historische en recreatieve domein.

Dat is het streven nog steeds. Het Zuiderzeeproject kan daarvoor een belangrijke katalisator zijn.

De app Naar Toen werkt op het app-platform Izi.Travel, onder het eigen 'merk' Naar Toen. Izi.Travel is een goed werkend platform en kan zonder kosten worden toegepast (vgl. YouTube). Overall ter wereld wordt museale en toeristische 'content' door desbetreffende (locale/regionale) organisaties via Izi.Travel aangeboden. Techniek en functionaliteit zijn modern; het geheel wordt goed onderhouden. Eventueel is er de mogelijkheid om de techniek van Izi.Travel te gebruiken voor een eigen app. De informatie wordt bovendien aangeboden via de website van Izi.Travel en is via QR-codes toegankelijk. Naar Toen zelf biedt de informatie aan via de eigen website met domeinnamen www.naartoen.nl, www.geschiedenisvannederland.nl, www.dutchhistory.nl. Het publieksbereik is groot. In de periode 1-1-2018 t/m 1/8-2018 is de inhoud bijvoorbeeld 20.000 x via Izi.Travel bekeken. Wij verwachten met gebruik van landmarks een nog veel groter publieksbereik.

Qua functionaliteit kan op Izi.Travel ook nog een educatieve functie in de vorm van een quiz worden toegepast en worden andere vormen ontwikkeld. In de app zijn er mogelijkheden voor meer talen en zijn prima links te maken naar andere bronnen, websites etc. Op zich een mooie techniek die zich goed heeft ontwikkeld.

Wij hebben kortom geen twijfels aan de continuïteit van Izi.Travel als app-platform waarmee wij verder kunnen.

Vernieuwing Naar Toen

De digitale ontsluiting van geschiedenis en landschap ter plekke, het bieden van meer informatie in woord en beeld (verdieping), het verbinden en het thematiseren van cultuurhistorie zal mogelijk in de toekomst aan betekenis winnen. Naar Toen zit dus op een heel goed spoor.

Grote gebaren op hoofdpunten met kleine markeringen en digitale signalen kunnen daarvoor de oplossing zijn. Meer eenheid in de presentatie van het landschap en samenwerking met organisaties die verschillende expertise hebben is een belangrijke doelstelling. Ook educatief zijn er veel mogelijkheden. Ook voor een uitgever liggen er mogelijkheden (die wij kunnen aanreiken) om papier en digitaal te verbinden, en verschillende doelgroepen, waaronder onderwijs, te bereiken. Hiervoor bestaat interesse en zijn we mee in overleg.

Projecten Naar Toen, erfgoedroutes en -plekken voor de komende jaren

Stichting TOEN zal zich successievelijk de komende paar jaren op de volgende projecten richten:

1. Zuiderzeeproject "Een volk dat leeft bouwt aan zijn toekomst", zoals 100 jaar terug Ir. Lely dit als groot overheidsproject voor afsluiting en droogmaking van de Zuiderzee heeft aangepakt. Ons Zuiderzeeproject is nu sinds maart 2018 in ontwikkeling met project- en financieringsplannen. Er is al wat geld binnen, er liggen subsidieaanvragen bij diverse partijen en er zijn samenwerkingsovereenkomsten met ANWB, Zuiderzeemuseum, Natuurmonumenten Flevoland en hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Mogelijk onderdeel ervan is een toegankelijk boek (referentie Verkade-albums, De schoonheid van Nederland, Heemschut-serie jaren 30 vorige eeuw). De content van de app (vier thematische invalshoeken) wordt in dat boek verwerkt. Het is een soort tussenvorm van een reisgids en landschapsbiografie, maar dan anders (aantrekkelijker en veel meer verhalend, ook van de mens in dat landschap) dan de RCE momenteel maakt. We willen veel gebruik maken van mooie historische bronnen en beschrijvingen.

2. Zeegezichten, een thematische reeks historische plekken in het Hollandse kustgebied. Onder andere zal dit Den Haag als Cultuurstad aan Zee op de kaart kunnen zetten, in een samenwerking met diverse musea. Een plan van onze stichting ligt onder meer al bij Nationaal Park Hollandse Duinen.
3. De Hollandse Delta. Niet lang geleden is “Beleef de Deltaroute” door Rijkswaterstaat en de ANWB opgezet als toeristische route, maar helaas door diverse oorzaken (o.a. matige content en verkeerde plaatsing van borden) niet goed van de grond gekomen. Niettemin menen wij dat toeristische ontsluiting van het Deltagebied met al het oude en nieuwe erfgoed via methode Naar Toen zeer de moeite waard zal blijken.
4. Thematische routes in onze oude steden als Leiden, Delft, Haarlem en Dordrecht zullen naar ons idee ook veelbelovende mogelijkheden bieden voor een Naar Toen project.